



ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	19 พ.ย. 2549	16	5605	5

ตำนานพระล้านนา

พระขุนแผน เชื่อกันว่ามีคุณวิเศษทางมหานิยม มหาเสน่ห์ ขุนแผน เป็นตัวละครในวรรณคดี ขุนช้าง ขุนแผน ซึ่งเป็นบทขับเสภาในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีการกล่าวถึงสถานที่อำเภอและวัดต่างๆ เช่น วัดตะไกร วัดครุฑ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และกาญจนบุรี แสดงถึงความเชื่อมโยงในการเรียกชื่อพระตามชื่อตัวละครในวรรณคดี

พระขุนแผนจะมีลักษณะรูปทรงเป็นหัวเหลี่ยม องค์พระประทับนั่งปางมารวิชัย ในซุ้มเรือนแก้ว พบที่วัดบ้านกร่าง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นเนื้อดินเผา และวัดใหญ่ชัยมงคล เป็นพระเนื้อดินละเอียด สีขาว นวลเคลือบน้ำยา เทคนิคการสร้างแบบเดียวกับเครื่องถ้วย เป็นพระศิลปะอยุธยาทั้งสองวัด

ที่จังหวัดเชียงใหม่บ้านเรา ก็มีการพบพระเนื้อดินเผา จากกรุวัดหัวข่วง ลักษณะรูปทรงหัวเหลี่ยม ลมมยอดบน องค์พระประทับนั่งปางมารวิชัย บนฐานแท่นแก้วสองชั้น ภายในซุ้มเรือนแก้วได้ปรกโพธิ์ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของฝีมือช่างล้านนาที่นิยมสร้างพระแบบปรกโพธิ์ คล้ายกับพระเชียงแสนสนิมแดงหลายพิมพ์ ดูโดยรวมแล้วมีลักษณะคล้ายกับพระขุนแผนบ้านกร่างก็เลยนิยมเรียกกันว่า พระขุนแผนหัวข่วง

ประวัติการขุดพบพระกรุวัดหัวข่วงผู้เขียนขอ

ขอเขียนเรื่อง "พระรอดหัวข่วง" โดย วีระพงษ์ ศรีวิชัย คอลัมน์ สานามพระล้านนา หนังสือพิมพ์เชียงใหม่ วันที่ 26 มกราคม 2546 ซึ่งได้สัมภาษณ์ ผู้พบกรุพระวัดหัวข่วงไว้อย่างละเอียดดังนี้

"ย้อนอดีตไปปี พ.ศ.2492 เป็นเวลาที่ หลงสุวรรณ ณ เชียงใหม่ (เกิด ปี พ.ศ.2472) ผู้เป็นบุตรของ เจ้าเต่า ณ เชียงใหม่ ได้รับมอบหมายให้ดูแลวัดหัวข่วง หรือวัดแสนเมืองมาหลวงในปัจจุบัน แต่เดิมในบริเวณวัดเต็มไปด้วยปากกล้วยและต้นไม้ ด้านข้างทางทิศเหนือของวิหารจะมีหอธรรมเก่าแก่ตั้งอยู่ ตัวหอธรรมสร้างด้วยอิฐโอบปูน ฐานสูงประมาณสองเมตร ชั้นบนจะเป็นโครงสร้างไม้สักทั้งหลัง ฐานชั้นล่างก่ออิฐทึบ ด้านบนใช้เก็บรักษาตู้หรือหีบพระธรรม กลางห้องจะมีแท่นแก้วประดิษฐานพระพุทธรูปสำริดหน้าตักกว้างประมาณหนึ่งเมตรหนึ่งองค์ ที่ใต้ฐานแท่นแก้วนี้เองที่ หลงสุวรรณ ได้พบพระเครื่องจำนวนมากบรรจุอยู่ในโพรงใต้ฐานแท่นแก้ว จึงนำพระออกมา 4-5 องค์ กลับไปบ้านเพื่อให้คุณพ่อคือ เจ้าเต่า ณ เชียงใหม่ ดู จากนั้นทั้งสองคนก็กลับไปบอกเจ้าอาวาสว่า เจอพระเครื่องจำนวนมากใต้ฐานแท่นแก้ว ทางเจ้าอาวาสก็ไม่ได้สนใจอะไร กลับอนุญาตให้หลงสุวรรณ นำเอาพระเครื่องออกมาแจกจ่ายให้ชาวบ้าน สมัยนั้นชาวบ้านก็ไม่ได้สนใจในเรื่องพระเครื่อง ปรากฏว่าพระที่นำออกมาจำนวนมาก ไม่มีใครอยากได้"

พระพิมพ์ที่พบมีสีพิมพ์ด้วยกันคือ

1. พระรอดหัวข่วง
2. พระรอดบังภัย
3. พระขุนแผนหัวข่วง
4. พระคงลำพูน (พระผากกรู)

เป็นที่น่าสังเกตว่า พระกรุวัดหัวข่วง ทั้งสามพิมพ์ พระรอด พระขุนแผน พระคง เป็นพระต่างศิลป์ ต่างสมัย พระคงเป็นพระสมัยทริภุญชัย พระรอดเป็นศิลปะทริภุญชัยยุคปลาย พระ



กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

NORTH CLIPPING 2554/

00185

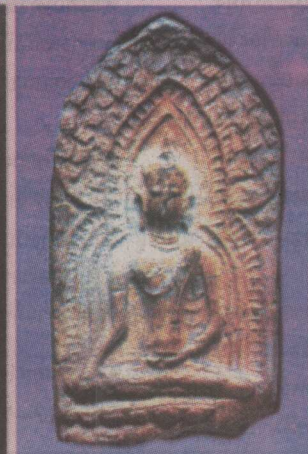
ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	19 พ.ย. 2549	16	5605	5

พระขุนแผน เมืองเหนือ



พระขุนแผนหัวช่วงสภาพสวย ของ ชำนาญโชค ชัยพงษ์พันธุ์

พระขุนแผนหัวช่วงลงรักเก่า ของ ผศ.วิลักษณ์ ศรีป่าซาง



พระขุนแผนหัวช่วงสีขาว ของ รศ.ชูโชค อายุพงศ์

พระขุนแผนหัวช่วงสีแดงผ่าน ของ อ.ชิน แสงเหล็ก



ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	19 พ.ย. 2549	16	5605	5

ขุนแผนเป็นศิลปะเชียงใหม่ เข้าใจว่าพระขุนแผนน่าจะสร้างหลังสุดแล้วนำมาฝากกรูรวมกัน พระขุนแผนหัวช่วง นอกจากพบที่กรุวัดหัวช่วงแล้วยังพบจากกรุวัดป่ากล้วยและวัดป่าแดงเป็นพิมพ์เดียวกัน มีหลายสีด้วยกัน คือ เขียว แดง ขาว และพิกุล

ในบรรดาพระขุนแผนทั้งสามกรุ พระขุนแผนหัวช่วงเป็นพระที่น่าเก็บ เพราะหายาก และมีจำนวนน้อยกว่าขุนแผนบ้านกร่าง ซึ่งมีหลายพิมพ์ หลายแบบ ปริมาณมาก แต่ค่านิยมอย่างพิมพ์อกใหญ่ สภาพสวยเลยหลักแสนไปแล้ว กรุวัดใหญ่ชัยมงคล สภาพสวยเลยหลักล้านไปนานแล้ว เหลือแต่ขุนแผนบ้านเราที่ยังพอหาได้ในราคาหลักหมื่นต้น คนที่มองการณ์ไกลไม่น่าพลาด เดี่ยวจะเหมือนพระสกุลลำพูนอย่างพระคง องค์ฟอร์มดี มีหน้าตา ราคาเกินหลักแสนไปแล้ว

มาถึงวันนี้เป็นที่น่ายินดีที่คนบ้านเราเริ่มสนใจหันมาสะสมพระเมืองเหนือกันมากขึ้น ก็ขอเรียนว่า พระบ้านเราหลายองค์ยังน่าเก็บสะสม เพราะปัจจัยพื้นฐานดี ทั้งศิลปะ อายุ สมัยการสร้าง ชุดเนื้อดินอย่างพระกรุต๋อยคำ ช้างคำ พระกรุเทศบาล พระรอดบึงกัย กรุชอด พระกรุศาลเจ้า หรือถ้าชอบพระเนื้อตะกั่วสนิมแดง พระสกุลเชียงแสน ก็มีหลายพิมพ์ให้เลือก ล้วนเป็นพระกรุพระเก่าที่น่าสะสม ส่วนนักสะสมรุ่นใหม่ที่สนใจพระเกจิอาจารย์บ้านเราก็ไม่น้อย อย่างครูบาเจ้าศรีวิชัย แม่เหรียญ 82 ยอดนิยมสภาพสวยจะเลยหลักแสนไปแล้ว เหรียญรุ่นอื่นๆ อย่างบ้านปาง ข้างพญานาค สร้างสะพาน ยังหลักหมื่นต้น

หรือจะเอาแบบเบาๆ พระเกศาครูบา หลักพันยังพอหาได้ ส่วนพระเกจิอาจารย์รุ่นหลังครูบาเจ้าศรีวิชัย ก็มีหลวงปู่แหวน หลวงปู่ดื้อ หลวงปู่สิม หลวงพ่อเกษม ฯลฯ เหรียญรุ่นแรกราคายังหลักพัน นับเป็นโอกาสดีของคนบ้านเราที่ยังเลือกสะสมพระได้ในราคายังไม่แพงนัก เพราะพระเมืองอื่นราคาไปไกลแล้ว อย่างหลวงพ่อดาววัดพระสิงห์ พ.ศ.2506 พระอาจารย์ทิมสร้างจากวัดช้างให้ มามอบให้วัดพระสิงห์

บ้านเรา ราคายังหลักพันต้น เทียบกับพระหลวงพ่อดาวหลังเตารีด ปี พ.ศ.2505 สภาพสวยเกินแสนไปแล้ว จะจ่ายแพงกว่าทำไม

สำหรับหนุ่มเมืองเหนือที่อยากหล่อ สาวรัก สาวหลง เหมือนขุนแผนในวรรณคดี อย่าง ร.ศ.ชูโชค आयุพงศ์, ผ.ศ.วิรัตน์ ศรีป่าซาง, อ.ชิน แสงเหล็ก และชำนาญโชค ชัยพงษ์พันธุ์ ก็ต้องแขวนพระขุนแผนหัวช่วง เพราะสีหนุ่มหล่อแขวนในคอคนละองค์

ลากันด้วยข่าวฝากในฐานะศิษย์เก่างานฉลองครบรอบ 36 ปี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วันที่ 1-3 ธันวาคม 2549 “36 ปี แห่งความผูกพัน และภูมิใจเพื่อสังคมไทยที่ยั่งยืน” มีนิทรรศการ การบรรยาย และเสวนา ความก้าวหน้าทางวิศวกรรม สาธิตให้ ความรู้ บริการทางวิชาการ แก่ผู้เข้าร่วมงาน ศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน และผู้สนใจ พลาดไม่ได้ จัดที่คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

● นิพนธ์ สุขสมมโนกุล ●

โครงการอนุรักษ์และเผยแพร่พุทธศิลป์ล้านนา
สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
noiiyara@csloxinfo.com